

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПОЛУНІНА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 347.451.8:339.37(091)

ДОГОВІР РОЗДРІБНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ
ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2016

Дисертацією є рукопис.

Дисертація виконана на кафедрі цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор
ГОЛУБЄВА Неллі Юріївна,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри цивільного процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ГРИНЬКО Світлана Дмитрівна,
Хмельницький університет управління та права,
завідувач кафедри цивільного права та процесу;

кандидат юридичних наук, професор
РЕЗНІЧЕНКО Семен Васильович,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ

Захист відбудеться «___» _____ 2016 року о ____
годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного
університету «Одеська юридична академія» (65009, м. Одеса, Фонтанська
дорога, 23).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного
університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса,
вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий ____ 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Одними з найпоширеніших цивільних правовідносин є правовідносини, що виникають з договору купівлі-продажу, оскільки саме через них відбувається велика частка обміну економічними благами у суспільстві. В свою чергу, роздрібна купівля-продаж є основною формою участі фізичних осіб в економічному обігу, оскільки укладення договору роздрібною купівлі-продажу є найбільш зручним та вживаним засобом забезпечення потреб пересічної людини у різноманітних товарах, якими так чи інакше користується кожен.

У сучасному світі роль роздрібною торгівлі у поживленні ситуації на ринку неупинно зростає та перетворюється на могутній чинник економічного розвитку. Тому, лише належне теоретичне підґрунтя дозволить розробити узгоджену концепцію правового регулювання договору роздрібною купівлі-продажу, сприятиме всебічному забезпеченню прав та законних інтересів споживачів, і тим самим – зростанню якості продукції, появи нових видів товарів, підвищенню життєвого рівня населення України.

Обравши європейський вектор розвитку, Україна підтвердила свій намір рухатися на шляху імплементації найвизначніших здобутків світової правової думки до чинного законодавства, в тому числі, побудувати гнучку та ефективну систему захисту прав споживачів.

Саме докладне вивчення сучасного стану правового регулювання договору роздрібною купівлі-продажу та окреслення найближчих перспектив його вдосконалення має бути першим кроком до впровадження в Україні системи захисту прав споживачів, подібної до встановленої у країнах Європейського Союзу. В свою чергу, наближення українського законодавства до норм директив ЄС у цій сфері сприятиме прискоренню інтеграції нашої держави до європейської спільноти, успішному виходу вітчизняних виробників на економічний простір Європи відповідно до умов підписаної Угоди про асоціацію 2014 року.

Всебічне наукове дослідження та теоретичне осмислення сутності договору роздрібною купівлі-продажу, його характерних особливостей як окремого інституту цивільного права України є актуальним завданням сучасної цивілістики та має чимале практичне значення.

Окремі питання правового регулювання договору роздрібною купівлі-продажу розглядалися в процесі дослідження загальної проблематики зобов'язального права у працях таких науковців: Г.Г. Антухи, М. Бартошека, С.С. Бичкової, В.І. Борисової, М.І. Брагінського, С.Н. Братуся, В.А. Васильєвої, В.В. Вітряньського, В.А. Внукова, В.П. Грибанова, Н.Ю. Голубєвої, О.В. Дзери, А.С. Довгерта, Ю.О. Зайки, О.В. Зверєвої, О.С. Йоффе, Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця, Р.А. Майданика, В.С. Нерсисянца,

І.Б. Новицького, І.С. Перетерського, О.А. Підпригори, З.В. Ромовської, В.В. Ровного, Н.О. Саніахметової, Є.О. Суханова, Ю.К. Толстого, С.В. Томчишена, Є.О. Харитонова, А.Є Шерстобітова, Г.Ф. Шершеневича, Р.Б. Шишки та ін.

У деяких з них розглянуто загальні риси цивільно-правового зобов'язання з договору роздрібної купівлі-продажу (наприклад, дослідження із зобов'язального права Н.Ю. Голубєвої, О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, З.В. Ромовської, Є.О. Харитонова та ін.), інші стосуються проблем захисту прав споживачів, які постають при виконанні договору роздрібної купівлі-продажу (праці Л.М. Іваненко, Г.А. Осетинської, Р.О. Стефанчука, С.С. Шевчука та ін.).

Вивчення та аналіз наукових робіт вищезазначених правників дали змогу узагальнити та оцінити стан доктринального опрацювання досліджуваної проблеми, виокремити та проаналізувати нагальні питання, що постали на сучасному етапі в сфері правової регламентації договору роздрібної купівлі-продажу, а також визначити найбільш ефективні шляхи їх вирішення.

Водночас, у науці цивільного права України до цього часу ще не було здійснено спеціального комплексного дослідження договору роздрібної купівлі-продажу. Крім того, більшість досліджень зазначених авторів не враховують останні зміни до цивільного законодавства України.

Таким чином, актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлюється необхідністю докладного вивчення проблематики, пов'язаної з характеристикою договору роздрібної купівлі-продажу як окремого, специфічного різновиду договорів купівлі-продажу, удосконалення чинного цивільного законодавства в цій сфері та правозастосовної практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Теоретичні та практичні питання за темою дисертації досліджувалися в межах виконання плану науково-дослідної роботи кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» «Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства» на 2011–2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011–2015 роки (державний реєстраційний номер 0110U000671).

Мета і завдання дослідження. Метою даного дисертаційного дослідження є розкриття сутності, значення та специфіки договору роздрібної купівлі-продажу, класифікація його видів, а також формулювання пропозицій щодо подальшого удосконалення його правового регулювання, зокрема, шляхом наближення до європейської концепції захисту прав споживачів.

Для досягнення поставленої мети у дисертації вирішувалися наступні завдання:

висвітлити історію розвитку та правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу в країнах романо-германської правової сім'ї та в Україні;

охарактеризувати договір купівлі-продажу як родове поняття щодо договору роздрібної купівлі-продажу;

визначити поняття договору роздрібної купівлі-продажу та виокремити його характерні ознаки, що зумовлюють специфіку цього виду договору купівлі-продажу;

здійснити класифікацію видів договору роздрібної купівлі-продажу відповідно до чинного законодавства України та світової практики;

встановити особливості виконання договору роздрібної купівлі-продажу; виокремити підстави припинення договору роздрібної купівлі-продажу та надати їх загальну характеристику;

охарактеризувати найпоширеніші наслідки порушення договору роздрібної купівлі-продажу;

сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу на підставі порівняння чинного законодавства України з нормами права ЄС.

Об'єктом дослідження є цивільні правовідносини, що виникають у зв'язку з укладанням, виконанням, припиненням та порушенням договору роздрібної купівлі-продажу.

Предметом дослідження є договір роздрібної купівлі-продажу за цивільним законодавством України.

Методи дослідження. У дисертаційному дослідженні було використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи пізнання правових явищ.

Аналіз норм чинного законодавства здійснювався за допомогою формально-логічного методу (аналогія, аналіз та синтез, індукція та дедукція, узагальнення) (розділи 1, 2, 3). Діалектичний метод дозволив проаналізувати сутність договору купівлі-продажу, договору роздрібної купівлі-продажу (підрозділи 2.1, 2.2). Системно-структурний метод використовувався при побудові системи видів договору купівлі-продажу та договору роздрібної купівлі-продажу, характеристиці специфічних ознак цього виду договору (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). Серед спеціально-наукових засобів пізнання було застосовано: а) формально-юридичний метод – при аналізі правового регулювання укладання, виконання та припинення договору роздрібної купівлі-продажу (підрозділи 3.1, 3.2, 3.3); б) порівняльно-правовий метод – при дослідженні європейського досвіду правової регламентації роздрібної торгівлі та захисту прав споживачів (наприклад, при розгляді електронної форми договору роздрібної купівлі-продажу у підрозділі 3.1); в) метод моделювання – під час розробки пропозицій для вдосконалення чинного цивільного законодавства, зокрема, щодо наслідків порушення договору

роздрібної купівлі-продажу (підрозділ 3.3.). За допомогою історичного методу було проаналізовано формування, розвиток, а також законодавче закріплення договору роздрібної купівлі-продажу в хронологічній послідовності, починаючи з римського права, права державних утворень, до складу яких належали українські території, та права сучасної України для виявлення зв'язку існуючих правових категорій з раніше чинними (розділ I).

Емпіричним підґрунтям дослідження є судова практика з питань виконання і припинення договору роздрібної купівлі-продажу, захисту прав споживачів за 2007-2016 роки.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у науці цивільного права України спеціальним комплексним дослідженням, в якому викладено цілісну концепцію правової природи і значення договору роздрібної купівлі-продажу, виокремлено сучасні особливості його форми і змісту, систематизовано класифікацію видів цього договору, а також сформульовано пропозиції щодо удосконалення відповідних норм ЦК України та Закону України «Про захист прав споживачів».

Наукова новизна дослідження конкретизується в наступних положеннях, висновках та пропозиціях:

уперше:

здійснено розгорнуту класифікацію видів договору роздрібної купівлі-продажу за наступними підставами: способом вручення товару за договором; моментом укладення договору; терміном оплати товару; обов'язком доставки товару покупцю; моментом переходу права власності на переданий товар; моментом прийняття товару; способом ознайомлення покупця з товаром; предметом договору роздрібної купівлі-продажу; покупцем як стороною договору роздрібної купівлі-продажу;

сформульовано пропозиції про приведення Закону України «Про захист прав споживачів» у відповідність до Закону України «Про електронну комерцію», зокрема щодо належної форми вираження акцепту. Запропоновано доповнити частину четверту статті 4 Закону України «Про захист прав споживачів» нормами про встановлення особи покупця шляхом присвоєння одноразового ідентифікатора при реєстрації або використання ним електронного цифрового підпису (за умови забезпечення його доступності та зручності оформлення);

доведено, що виконання договору роздрібної купівлі-продажу доцільно регламентувати одним нормативно-правовим актом, скасувавши дію окремих правил роздрібної торгівлі, які є застарілими та обтяжливими для підприємницької діяльності. Запропоновано прийняти єдиний зведений нормативний документ – Правила продажу окремих видів товару, що затверджуються постановою Кабінету Міністрів України, виокремивши в ньому розділи «Продовольчі товари» і «Непродовольчі товари» та спеціальні

підрозділи, що містили б норми про врегулювання роздрібною торгівлі товарами, які мають стратегічне значення для задоволення життєвих потреб населення;

обгрунтовано доцільність запровадження в Україні мережі позасудових установ «Мережа споживчих центрів» для розв'язання спорів між продавцями та споживачами з метою посилення та розширення захисту цивільних прав та законних інтересів споживача як більш слабкої сторони договору роздрібною купівлі-продажу. У «Мережі» повинні бути створені контактні пункти, які мають виконувати такі функції: інформування споживачів про нові можливості, що виникають на внутрішньому ринку; консультування окремих осіб; надання консультацій про позасудові шляхи розв'язання спорів; медіація; проведення порівняльних досліджень для забезпечення єдності судової та позасудової практики;

обгрунтовано необхідність відшкодування шкоди, заподіяної покупцю невиконанням продавцем обов'язків зі зберігання товару протягом визначеного строку, та запропоновано доповнити статтю 701 ЦК України частиною четвертою наступного змісту: «Покупець, у разі невиконання чи неналежного виконання продавцем зберігання товару до спливу обумовленого ним строку, може витребувати відшкодування завданих збитків, якщо продавець не доведе відсутність своєї вини»;

аргументовано необхідність регламентації договору роздрібною купівлі-продажу з використанням автоматів та запропоновано викласти статтю 703 ЦК України в новій редакції, яка передбачала б солідарну відповідальність орендодавця, який надав місце для встановлення автоматів, за неотримання покупцем товару шляхом повернення плати за товар з наступною можливістю звернення з регресним позовом до продавця (володільця автоматів);

удосконалено:

теоретичне бачення шляхів реформування законодавства України про електронний цифровий підпис та імплементації до нього вимог Директиви ЄС «Про порядок використання електронних підписів в Європейському Співтоваристві» 1999/93/ЄС та Регламенту №910/2014 від 23 липня 2014 р. про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку, а саме: обгрунтовано необхідність розробки технічно нейтральних правових норм; підкреслено перспективність у майбутньому взаємного визнання електронних цифрових підписів між Україною та ЄС за умови запровадження до вітчизняного законодавства найбільш загальних вимог до правової регламентації засобів електронної ідентифікації, а не закріплення конкретної процедури, яка об'єктивно швидко застаріє;

розуміння меж відповідальності за порушення договору роздрібною купівлі-продажу в зв'язку зі змінами політичних та економічних відносин в Україні, підкреслено тенденцію до підвищення ролі цивільно-правової

відповідальності порівняно з радянським законодавством, декриміналізації відповідних правопорушень і пом'якшення адміністративної відповідальності, загальної орієнтації на застосування заходів виключно економічного впливу;
дістало подальшого розвитку:

доктринальні твердження про специфічну мету використання товару, особливий суб'єктний склад та публічний характер договору як головні виокремлюючі ознаки договору роздрібної купівлі-продажу;

теза про особливості правового регулювання відносин роздрібної купівлі-продажу в історичному розрізі, зокрема, підкреслено характерну для радянського менталітету недооцінку суспільного значення правовідносин роздрібної купівлі-продажу шляхом їх урегулювання на підзаконному рівні;

обґрунтування необхідності збереження посиленого рівня захисту споживача при укладенні договору роздрібної купівлі-продажу з умовою про доставку товару покупцеві, а саме доведено недоцільність скорочення строку можливої відмови покупця від договору з чотирнадцяти до семи днів;

твердження про необхідність запровадження окремої регламентації відносин із відшкодування моральної шкоди споживачам товарів, робіт та послуг, у зв'язку з чим запропоновано доповнити відповідними статтями Закон України «Про захист прав споживачів», узгодивши його із загальними нормами ЦК України щодо компенсації моральної шкоди споживачам.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

науково-дослідній сфері – для подальшого дослідження правової природи договору роздрібної купівлі-продажу, детального вивчення особливостей його виконання;

правотворчій сфері – для удосконалення цивільного законодавства України в аспекті правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу, приведення його у відповідність до норм права Європейського Союзу;

правозастосовній сфері – при вирішенні цивільних справ за позовом про захист прав споживачів;

навчальному процесі – при викладанні нормативного курсу «Цивільне право України», спеціального курсу «Зобов'язальне право», підготовки підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій із зазначених дисциплін.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію виконано й обговорено на кафедрі цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Результати дисертаційного дослідження доповідалися на наукових, науково-практичних конференціях, засіданні круглого столу: інтернет-конференції «Цивілістичні читання, присвячені пам'яті І. В. Шерешевського «Цивільний кодекс України досвід 10-ти років заснування» (м. Одеса, 6 грудня

2013 р.); V міжнародній цивілістичній науковій конференції студентів та аспірантів «Сучасна цивілістика» (м. Одеса, 31 березня – 1 квітня 2010 року); міжнародній науково-практичній конференції «Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави» (м. Запоріжжя, 3-4 жовтня 2014 року); Круглому столі «Від засад римського права до принципів приватного права ЄС» (м. Одеса, 29 травня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 20 травня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Римське право як підґрунтя сучасного права Європи» (м. Одеса, 27 травня 2016 р.)

Публікації. Основні положення, висновки й пропозиції дисертаційного дослідження викладені в 11 наукових публікаціях, в тому числі 4 статтях, опублікованих у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, та 6 тезах доповідей на наукових, науково-практичних конференціях, засіданні круглого столу.

Структура дисертації зумовлена метою та завданнями дослідження. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять 6 підрозділів, висновків і списку використаних джерел (249 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 225 сторінок, з яких основного змісту – 200 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначаються зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлюються наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, зазначається про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

Перший розділ «Гене́за правового регулювання договору роздрібно́ї купівлі-продажу» присвячено розгляду головних нормативно-правових актів та доктринальних постулатів, які були чинними на території сучасної України протягом століть та застосовувалися для правового регулювання договору роздрібно́ї купівлі-продажу. Досліджено головні світові тенденції історичного розвитку цивільного законодавства, що регулює даний вид зобов'язальних правовідносин.

На підставі аналізу нормативного матеріалу та теоретичних концепцій минулого узагальнено історичний досвід правової регламентації договору роздрібно́ї купівлі-продажу та виявлено основні особливості внутрішнього розвитку цього правового явища, які дають змогу передбачити його суттєві риси у майбутньому.

Зокрема, звернення до часів зародження договору роздрібної купівлі-продажу у римському праві, спостереження «розгортання» цього концепту у часі засобами рецепції уможливує вибір найбільш ефективних та послідовних шляхів вдосконалення цивільного законодавства України, його подальшої перебудови у загальноєвропейському вимірі. Так, логічними кроками у генезі правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу є посилення захисту прав споживачів, розповсюдження дистанційних договорів роздрібної купівлі-продажу та ін.

Незважаючи на те, що в різні історичні етапи законодавство про роздрібну купівлю-продаж суттєво різниться, у правовому регулюванні відносин роздрібної купівлі-продажу простежується певне правонаступництво. Протягом усієї багатовікової історії приватного права договір купівлі-продажу за своєю сутністю, економічним та правовим змістом, у своїх головних конструктивних елементах (суб'єкти, предмет, основні права і обов'язки сторін) залишається незмінним.

Другий розділ «Загальні положення про договір роздрібної купівлі-продажу» складається з трьох підрозділів, у яких проаналізовано договір роздрібної купівлі-продажу як окремий правовий концепт.

У підрозділі 2.1. «Договір роздрібної купівлі-продажу як різновид договору купівлі-продажу» досліджуються сутність договору купівлі-продажу та його співвідношення з договором роздрібної купівлі-продажу. Докладно розглядаються особливості відносин купівлі-продажу, їх економічний та правовий зміст, надається класифікація різновидів договору купівлі-продажу.

Виділення спільних і відмінних рис різноманітних видів договору купівлі-продажу в даному підрозділі дозволило обґрунтувати доцільність застосування до правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу правил ст. 565 ЦК України про можливість застосування загальних положень про купівлю-продаж, якщо інше не встановлено законом про ці види договорів або не впливає із суті зобов'язання. Такий підхід позбавляє законодавця необхідності кожного разу відтворювати в ЦК України одні й ті самі норми, які регулюють більшу частину умов цих договорів, а тому сприяє вдосконаленню юридичної техніки і дозволяє зосередитися в правовій регламентації договору роздрібної купівлі-продажу на найбільш значущих та проблематичних моментах.

Розгляд договору роздрібної купівлі-продажу в аспекті його співвідношення з відносинами купівлі-продажу взагалі дозволив якнайкраще підкреслити його надзвичайне значення для функціонування економічних відносин у суспільстві, оскільки саме цей вид договору є фінальною правовою формою, яка опосередковує процеси обороту матеріальних благ перед їх споживанням.

У підрозділі 2.2. «Поняття та ознаки договору роздрібної купівлі-продажу» договір роздрібної купівлі-продажу розглядається як окремий правовий концепт, виокремлюються його сутнісні характеристики та істотні умови.

У підрозділі проаналізовано законодавче визначення договору роздрібної купівлі-продажу у ЦК України та Законі України «Про захист прав споживачів».

На підставі аналізу правового регулювання та положень доктрини договору роздрібної купівлі-продажу виокремлено його наступні специфічні ознаки, які дозволяють його виділити в окремий різновид договорів купівлі-продажу: 1) специфічний суб'єктний склад. Продавцем може виступати лише суб'єкт підприємницької діяльності, в тому числі і фізична особа – підприємець. Покупцем, як правило, є фізичні особи, але можуть бути і юридичні; 2) мета використання товару – предметом даного договору може бути не будь-який товар, а лише товар, що призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю; 3) договір сконструйований у статті 698 ЦК України лише як консенсуальний; 4) договір роздрібної купівлі-продажу є публічним; 5) як правило, договір роздрібної купівлі-продажу належить до договору приєднання (ст. 634 ЦК України), оскільки в більшості випадків продавець визначає його умови в односторонньому порядку; 6) до відносин за договором роздрібної купівлі-продажу з участю покупця – фізичної особи, не врегульованих ЦК України, застосовується законодавство про захист прав споживачів. Яскравим прикладом таких відносин може бути роздрібна торгівля через засоби мережі Інтернет, яка наразі регулюється Законом України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 року, а Цивільний кодекс України відповідними бланкетними нормами ще не доповнено; 7) договір роздрібної купівлі-продажу укладається на основі публічної оферти, тобто оферти, що відповідає всім ознакам оферти, але звернена до невизначеного кола осіб. Відповідно до Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 року № 833, забороняється безпідставне вилучення, приховання або затримання реалізації виставлених для продажу товарів.

Окрему увагу у підрозділі приділено розкриттю специфічних особливостей договору роздрібної купівлі-продажу, до яких, зокрема, віднесено те, що невід'ємною складовою частиною правового регулювання зазначеного договору є законодавство про захист прав споживачів та різноманітні правила роздрібної торгівлі, які встановлюють вимоги до конкретних видів товарів. Тому для правової регламентації договору роздрібної купівлі-продажу характерною є «розпорошеність» норм у великій кількості нормативно-правових актів, які

запропоновано систематизації шляхом широкої консолідації бланкетних норм у ЦК України.

У підрозділі 2.3. *«Класифікація та особливості окремих видів договору роздрібної купівлі-продажу»* виділено підстави для класифікації різновидів договору роздрібної купівлі-продажу та побудовано систему видів зазначеного договору способом створення необмеженого числа груп залежно від окремих умов договору.

У підрозділі відповідно до ЦК України виділено такі види договору роздрібної купівлі-продажу: договір з умовою про прийняття покупцем товару у встановлений строк; договір про продаж товарів за зразками; договір про продаж товарів із використанням автоматів; договір з умовою про доставку товару покупцеві; договір найму-продажу.

На підставі аналізу підзаконних нормативно-правових актів та практики їх застосування запропоновано класифікацію видів договору роздрібної купівлі-продажу за такими специфічними характеристиками договору: способом вручення товару за договором роздрібної купівлі-продажу; моментом укладення договору роздрібної купівлі-продажу; терміном оплати товару; обов'язком доставки товару покупцю; моментом переходу права власності на переданий товар; моментом прийняття товару; способом ознайомлення покупця з товаром; предметом договору роздрібної купівлі-продажу; покупцем, як сторони договору роздрібної купівлі-продажу.

Охарактеризовано кожен із вище зазначених видів договору роздрібної купівлі-продажу, проаналізовано чинний стан їх правового регулювання, на підставі чого зроблено висновок про те, що всі перераховані підстави класифікації договору мають певну специфіку. Обґрунтовано доцільність використання в якості підстав виділення окремих видів договору роздрібної купівлі-продажу саме ті його характеристики, за наявності яких певні права та інтереси покупця є найбільш вразливими, оскільки саме цим зумовлюється необхідність їх спеціального правового регулювання.

Третій розділ *«Динаміка договору роздрібної купівлі-продажу»* складається з трьох підрозділів та присвячений дослідженню проблем, які виникають при укладенні, виконанні та припиненні договору роздрібної купівлі-продажу.

У підрозділі 3.1. *«Порядок укладання договору роздрібної купівлі-продажу»* досліджено порядок укладання договору роздрібної купівлі-продажу та найбільш проблемні питання, які виникають при цьому у правозастосовній практиці.

Для договору роздрібної купівлі-продажу характерний особливий порядок його укладення, який може слугувати специфічною, виокремлюючою ознакою цього виду договору. Зокрема, договір роздрібної купівлі-продажу є публічним договором, а у більшості випадків – ще й договором приєднання,

що зумовлює потребу у використанні великої кількості стандартних форм, формулярів, необхідність надання продавцем покупцеві письмових документів про товар, його ціну та інші істотні умови цього договору.

Окрему увагу приділено праву споживача на отримання інформації про товар. Виявлено певна невідповідність між вимогами, що висуваються до такої інформації в різних нормативно-правових актах. Для узгодження чинних нормативно-правових актів запропоновано внести зміни до ст. 700 ЦК України з урахуванням положень ст. 15 Закону України «Про захист прав споживачів».

У підрозділі також досліджено питання про форму укладання договору роздрібної купівлі-продажу. При цьому зазначено, що спеціальних вимог до форми договору роздрібної купівлі-продажу законодавством не встановлено. Як правило, зобов'язання за цим договором повністю виконуються сторонами у момент його вчинення в усній формі, а покупцеві видається документ, що підтверджує отримання від нього грошей (товарний чек, касовий чек, розрахункова квитанція тощо), за винятком випадків, передбачених законом, наприклад, ст. 9 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 6 липня 1995 року (в ред. Закону від 01.06.2000).

Окрему увагу приділено укладанню договору роздрібної купівлі-продажу через мережу Інтернет у зв'язку з прийняттям Закону України «Про електронну комерцію» від 3 вересня 2015 року. Докладно охарактеризовано проблеми ідентифікації сторін договору, що виникають при застосуванні електронних засобів зв'язку, та наголошено на потребі гармонізації вітчизняного законодавства у цій сфері з вимогами Регламенту ЄС №910/2014 від 23 липня 2014 р. про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку, що набрав чинності з 1 липня 2016 року.

У підрозділі 3.2. «Виконання та припинення договору роздрібної купівлі-продажу» розглянуто питання правового регулювання виконання договору роздрібної купівлі-продажу та його припинення.

Зроблено висновок про те, що договір роздрібної купівлі-продажу має суттєві особливості виконання, зумовлені необхідністю забезпечення більш високого ступеню захисту покупця (споживача) відповідно до міжнародних стандартів. Так, встановлені ЦК України та Законом України «Про захист прав споживачів» умови договору роздрібної купівлі-продажу, зокрема обов'язки продавця, мають імперативний характер і тому не можуть обмежуватися договором, а у випадку обмеження прав покупця умови договору є нікчемними. Законодавство встановлює також вимоги до продавців, яких слід додержуватися на етапі підготовки товару до продажу і які спрямовані на забезпечення якості товару.

З'ясовано, що порядок припинення договору роздрібної купівлі-продажу також має певні особливості, зумовлені, передусім, існуванням гарантійних зобов'язань продавця та специфікою правовідносин щодо заміни товару на вимогу споживача.

У підрозділі встановлено співвідношення понять «гарантійний термін» та «строк придатності», що є підставою для подальших досліджень часового виміру існування договору роздрібної купівлі-продажу.

У підрозділі 3.3. «*Наслідки порушення договору роздрібної купівлі-продажу*» йдеться про юридичну відповідальність сторін за порушення зобов'язань за договором роздрібної купівлі-продажу.

Досліджено особливості співвідношення понять «школа» та «збитки» в контексті цивільно-правової відповідальності продавця за майнові втрати, завдані покупцеві, охарактеризовано процес здійснення такого специфічного заходу відповідальності як безоплатне усунення недоліків товару протягом встановленого строку, та оцінено перспективи застосування неустойки у договорі роздрібної купівлі-продажу. Зроблено висновок про те, що оскільки для стягнення неустойки немає необхідності доводити наявність збитків, а достатньо лише довести факт невиконання або неналежного виконання своїх обов'язків суб'єктом господарської діяльності (продавцем), то даний вид цивільно-правової відповідальності є найбільш зручним та оперативним для захисту прав споживачів.

Окрему увагу приділено питанням компенсації моральної шкоди, завданої покупцеві внаслідок порушення договору роздрібної купівлі-продажу. Встановлено, що реалізація даного способу захисту пов'язана з певними проблемами, зокрема такими, як встановлення факту завдання фізичних та психічних страждань потерпілому, визначення розміру компенсації моральної шкоди, допустимість компенсації моральної шкоди без вини, співвідношення матеріальної та моральної шкоди тощо.

Зроблено висновок про відсутність у законодавстві чітких та взаємоузгоджених положень стосовно відшкодування споживачам моральної шкоди при порушенні їх прав та запропоновано встановити межі компенсації моральної шкоди або визначити чітку методику нарахувань з метою подальшого вдосконалення правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу. Також запропоновано доповнити Закон України «Про захист прав споживачів» окремою статтею щодо регламентації відносин з відшкодування моральної шкоди споживачам товарів, робіт та послуг наступного змісту: «Моральна шкода, завдана споживачеві суб'єктами підприємницької діяльності (виробником, продавцем, виконавцем) внаслідок порушення його прав, передбачених договором, законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у сфері захисту прав споживачів, підлягає відшкодуванню згідно з правилами, передбаченими Цивільним кодексом України».

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладаються найбільш важливі теоретичні положення дисертаційного дослідження, формулюються пропозиції щодо удосконалення чинного цивільного законодавства у частині регламентації договору роздрібної купівлі-продажу.

1. Договір роздрібної купівлі-продажу виконує важливу праворегуючу та правозахисну функції. Саме за допомогою договору роздрібної купівлі-продажу досягається впорядкування величезного масиву суспільних відносин, які забезпечують функціонування товарного ринку в країні. Зазначене зумовлює особливу зацікавленість держави у належному захисті більш слабкої сторони договору – споживача. Заслугує на підтримку концепція безумовного застосування законодавства про захист прав споживачів до регламентації договору роздрібної купівлі-продажу у зв'язку з комплексним характером цього договору.

2. Характерними специфічними ознаками договору роздрібної купівлі-продажу, які дозволяють його виділити в окремий різновид договорів купівлі-продажу, є: 1) суб'єктний склад; 2) мета використання товару; 3) консенсуальність договору; 4) публічний характер; 5) поширене існування у формі договору приєднання; 6) комплексний характер правового регулювання; 7) укладення на підставі публічної оферти, тобто оферти, зверненої до невизначеного кола осіб; 8) поширеність електронної та усної форми договору, на відміну від письмової форми.

3. На даний момент в юридичній доктрині відсутня єдина чітка класифікація окремих видів договору роздрібної купівлі-продажу. Видається доцільним використовувати в якості підстав для виділення окремих видів договору роздрібної купівлі-продажу саме ті його характеристики, за наявності яких певні права та інтереси покупця є найбільш вразливими, а саме: спосіб вручення товару за договором роздрібної купівлі-продажу; момент укладення договору роздрібної купівлі-продажу; термін оплати товару; обов'язок доставки товару покупцю; момент переходу права власності на переданий товар; момент прийняття товару; спосіб ознайомлення покупця з товаром тощо.

4. Щодо договору зумовую про прийняття покупцем товару у встановлений строк необхідно передбачити у законодавстві можливість відшкодування шкоди, заподіяної покупцю невиконанням продавцем обов'язків зі зберігання товару протягом визначеного строку. Для цього запропоновано доповнити ст. 701 ЦК України частиною четвертою відповідного змісту.

Стосовно договору про продаж товарів за зразками необхідно чітко встановити момент початку перебігу гарантійного терміну під час виконання цього виду договору, остаточно розмежувати поняття «термін придатності»,

«гарантійний строк» та «термін служби» у чинному законодавстві та правовій доктрині України.

5. З метою належного правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу з використанням автоматів доцільно внести зміни та доповнення до частин першої та третьої ст. 703 ЦК України та викласти її в наступній редакції:

«1. Якщо продаж товарів здійснюється з використанням автоматів, володілець автоматів зобов'язаний довести до покупців інформацію про продавця товару, а також про особу, яка надала йому місце в оренду під установку автомату, шляхом розміщення на автоматі або надання покупцям іншим чином відомостей про найменування продавця, його місцезнаходження, режим роботи, а також про дії, які необхідно вчинити покупцеві для одержання товару.

2. Договір роздрібної купівлі-продажу з використанням автоматів є укладеним з моменту вчинення покупцем дій, необхідних для одержання товару.

3. Якщо покупцеві не надається оплачений товар, продавець, володілець автомату або особа, яка надала місце в оренду під установку автомату, повинен на вимогу покупця негайно надати покупцеві товар або повернути сплачену ним суму. За невиконання або затримку виконання даної вимоги покупця продавець або особа, яка надала йому місце в оренду під установку автомату, сплачує покупцю за кожен день прострочення неустойку (пеню) в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України за кожен день прострочення.

4. Якщо автомат використовується для розміну грошей, придбання платіжних засобів або обміну валюти, застосовуються положення про роздрібну купівлю-продаж, якщо інше не впливає із суті зобов'язання».

6. Договір роздрібної купівлі-продажу має суттєві особливості виконання, зумовлені необхідністю забезпечення більш високого ступеню захисту покупця (споживача) відповідно до міжнародних стандартів. Зокрема, чинне законодавство встановлює специфічні правила здійснення роздрібної торгівлі різноманітними видами продукції, тим самим закріплюючи нормативні вимоги до облаштування торговельних місць, тобто місць виконання договору роздрібної купівлі-продажу.

7. Чинним законодавством встановлено специфічні правила здійснення роздрібної торгівлі різноманітними видами продукції, тим самим закріплено нормативні вимоги до облаштування торговельних місць, тобто місць виконання договору роздрібної купівлі-продажу. Однак дані нормативно-правові акти було прийнято у перші роки незалежності, через що вони в багатьох аспектах є застарілими та такими, що відображають радянський, патерналістський підхід до захисту прав споживачів.

Для відображення останніх тенденцій у розвитку роздрібної торгівлі доцільним є прийняття єдиного комплексного нормативно-правового акту – Правил продажу окремих видів товару, які б затверджувалися постановою Кабінету Міністрів України, тобто правил роздрібної торгівлі з урахуванням новітніх форм облаштування торговельних місць.

8. У зв'язку зі стрімким розвитком роздрібної торгівлі через всесвітню мережу Інтернет актуалізуються питання виконання договору роздрібної купівлі-продажу у сфері електронної комерції, що зумовило прийняття Закону України «Про електронну комерцію» та приведення його у відповідність до Закону України «Про захист прав споживачів».

З метою поживлення роздрібної торгівлі слід здійснити лібералізацію законодавства України в сфері регулювання електронного цифрового підпису, оскільки чинний порядок його отримання не сприяє розвитку підприємництва у нашій державі.

9. Виконання договору роздрібної купівлі-продажу нерозривно пов'язане з функціонуванням спеціально уповноваженого органу – Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, яка покликана здійснювати нагляд за додержанням продавцями вимог законодавства про захист прав споживачів під час провадження власної господарської діяльності. Наразі діяльність вищезазначеного органу є недостатньо ефективною, оскільки він виступає складовою частиною бюрократичного апарату.

10. Видається доцільним запровадження в Україні мережі позасудових установ «Мережа споживчих центрів» для розв'язання спорів між продавцями та споживачами з метою посилення та розширення захисту цивільних прав та законних інтересів споживача як більш слабкої сторони договору роздрібної купівлі-продажу. Основною метою діяльності зазначених установ має бути досягнення примирення сторін договору роздрібної купівлі-продажу та фактичне задоволення інтересів споживача, а не тільки накладення штрафних санкцій на продавця.

11. Припинення договору роздрібної купівлі-продажу характеризується певними особливостями, зумовленими, передусім, існуванням гарантійних зобов'язань продавця та специфікою правовідносин щодо заміни товару на вимогу споживача.

Припинення договору роздрібної-купівлі продажу не відбувається одномоментно, а передбачає поступове виконання відповідних зобов'язань сторін договору, тобто має «розтягнутий» у часі характер.

12. Для регламентації відносин із відшкодування моральної шкоди споживачам товарів, робіт та послуг Закон України «Про захист прав споживачів» необхідно доповнити окремою статтею наступного змісту: «Моральна шкода, завдана споживачеві суб'єктами підприємницької

діяльності (виробником, продавцем, виконавцем) внаслідок порушення його прав, передбачених договором, законом та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у сфері захисту прав споживачів, підлягає відшкодуванню згідно з правилами, передбаченими Цивільним кодексом України». Також необхідною є розробка чітких методичних вказівок щодо відшкодування моральної шкоди при порушенні договору роздрібноі купівлі-продажу, оскільки наразі суди загальної юрисдикції вказують у судових рішеннях явно занижений розмір компенсації за завдання моральної шкоди.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Полуніна О.О. Історія правового регулювання договору роздрібноі купівлі-продажу / О.О.Полуніна // Часопис цивілістики : наук.-практич. журнал. Вип. 16 / за заг. ред. д.ю.н., проф. С. В. Ківалова ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2014. – С. 250-254.
2. Полуніна О.О. Предмет договору купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО, Випуск 24. – Ужгород : Гельветика, 2014. – С. 168-171.
3. Полуніна О.О. Загальна характеристика договору купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Часопис цивілістики : наук.-практич. журнал. Вип. 17 / за заг. ред. д.ю.н., проф. С. В. Ківалова ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2014. – С. 134-138.
4. Polunina, O. A. Types of retail sale contract / Olga A. Polunina // *Evropský politický a právní diskurz*. – 2015. – Svazek 2. – 4 vydání. – S. 312-318.
5. Полуніна О.О. Поняття та ознаки договору роздрібноі купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Часопис цивілістики : наук.-практич. журнал. Вип. 19 / за заг. ред. д.ю.н., проф. С. В. Ківалова ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2015. – С. 32-36.
6. Полуніна О.О. Визнання договору неукладеним / О.О. Полуніна // Сучасна цивілістика : тези наук. робіт учасників V Міжнар. цивілістич. наук. конф. студ. та аспір. (м. Одеса, 31 березня – 1 квітня 2010 р.). У 2-х кн. Книга 1. – Одеса : Фенікс, 2010. – С. 402-404.
7. Полуніна О.О. Деякі проблеми договору роздрібноі купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Цивілістичні читання, присвячені пам'яті І. В. Шерешевського «Цивільний кодекс України: досвід 10-ти років заснування» : матер. інтернет-конф. (м. Одеса, 6 грудня 2013 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитонова ; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 95-97.
8. Полуніна О.О. Предмет договору купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації

Української держави : тези доп. Міжнар. наук.-практич. конф., м. Запоріжжя, 3-4 жовтня 2014 року / за заг. ред. Т.О. Коломоець. – Запоріжжя : ЗНУ, 2014. – С. 91-94.

9. Полуніна О.О. Поняття договору роздрібної купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Від засад римського права до принципів приватного права ЄС : матер. круглого столу (м. Одеса, 29 травня 2015 р.). – Одеса : Фенікс, 2015. – С. 77-79.

10. Полуніна О.О. Підстави припинення договору роздрібної купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матер. Міжнар. наук.-практич. конф. (м. Одеса, 20 травня 2016 р.) : у 2 т. Т. 2 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. – Одеса : Юридична література, 2016. – С. 504-506.

11. Полуніна О.О. Порядок укладання договору роздрібної купівлі-продажу / О.О. Полуніна // Римське право як підґрунтя сучасного права Європи : матер. міжнар. наук.-практич. конф. (м. Одеса, 27 травня 2016 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2016. – С. 93-94.

АНОТАЦІЯ

Полуніна О. О. Договір роздрібної купівлі-продажу за цивільним законодавством України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2016.

Дисертацію присвячено дослідженню генези та правової природи договору роздрібної купівлі-продажу, виявленню актуальних проблем його правового регулювання у цивільному законодавстві України.

Висвітлено історію розвитку та правового регулювання договору роздрібної купівлі-продажу в країнах романо-германської правової сім'ї та в Україні. Визначено поняття договору роздрібної купівлі-продажу та виокремлено його характерні ознаки. Здійснено класифікацію видів договору роздрібної купівлі-продажу за різними критеріями. Досліджено особливості укладення, виконання та припинення договору роздрібної купівлі-продажу, наслідки його порушення.

На підставі аналізу нормативного матеріалу та наукових праць розроблено конкретні пропозиції щодо вдосконалення вітчизняного цивільного законодавства у сфері регулювання укладання, виконання та припинення договору роздрібної купівлі-продажу, відповідальності за його порушення з метою посилення захисту прав споживачів та практичної імплементації норм права Європейського Союзу до цивільного права України.

Ключові слова: договір купівлі-продажу, договір роздрібної купівлі-продажу, класифікація видів договору роздрібної купівлі-продажу, укладення договору роздрібної купівлі-продажу, виконання договору роздрібної купівлі-продажу, припинення договору купівлі-продажу, наслідки порушення договору роздрібної купівлі-продажу, компенсація моральної шкоди.

АННОТАЦІЯ

Полунина О. А. Договор розничной купли-продажи по гражданскому законодательству Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2016.

Диссертация является первым в науке гражданского права Украины специальным комплексным исследованием, в котором изложена целостная концепция правовой природы и значения договора розничной купли-продажи, выделены современные особенности его формы и содержания, систематизирована классификация видов этого договора, а также сформулированы предложения по совершенствованию соответствующих норм Гражданского кодекса Украины и Закона Украины «О защите прав потребителей».

Исследована история развития и правового регулирования договора розничной купли-продажи в странах романо-германской правовой семьи и в Украине. Определены понятие договора розничной купли-продажи и его характерные признаки, позволяющие выделить его в отдельную разновидность договоров купли-продажи: 1) субъектный состав; 2) цель использования товара; 3) консенсуальность договора; 4) публичный характер; 5) распространенное существование в форме договора присоединения; 6) комплексный характер правового регулирования; 7) заключение на основе публичной оферты, то есть оферты, обращенной к неопределенному кругу лиц; 8) распространенность электронной и устной формы договора, в отличие от письменной формы.

Проанализирована сущность договора розничной купли-продажи, рассмотрены его специфические черты и место среди других видов договоров купли-продажи. Охарактеризованы отдельные виды договоров розничной купли-продажи и выявлены недостатки их правовой регламентации в действующем законодательстве.

Осуществлена классификация отдельных видов договора розничной купли-продажи. Обоснована целесообразность использования в качестве оснований для выделения отдельных видов договора розничной купли-продажи те его характеристики, наличие которых определяет права и интересы

покупателя, а именно: способ вручения товара по договору розничной купли-продажи; момент заключения договора розничной покупки-продаже; срок оплаты товара; обязанность доставки товара покупателю; момент перехода права собственности на переданный товар; момент принятия товара; способ ознакомления покупателя с товаром и др.

Исследован порядок заключения, исполнения и прекращения договора розничной купли-продажи. В частности, прекращение договора розничной купли-продажи не происходит одномоментно, а предусматривает постепенное исполнение соответствующих обязательств сторон договора, то есть имеет «растянутый» во времени характер.

Отдельно рассмотрены электронный договор розничной купли-продажи и особенности, присущие договору розничной купли-продажи как договора присоединения.

Комплексно изучены вопросы правового регулирования договора розничной купли-продажи, связанные с применимостью к нему законодательства о защите прав потребителей. В работе обоснован императивный характер правовых норм, регулирующих отношения розничной купли-продажи, определены дальнейшие пути усиления защиты потребителя как более слабой стороны договора.

Рассмотрены последствия нарушения договора розничной купли-продажи. Проанализированы основания гражданско-правовой ответственности за нарушение сторонами договора розничной купли-продажи своих обязанностей и специфика ее применения в случае нарушения прав потребителей. Освещены особенности возмещения убытков, обосновывается необходимость более широкого применения неустойки и установления пределов компенсации морального вреда.

На основании анализа нормативного материала и научных работ разработаны конкретные предложения по совершенствованию отечественного гражданского законодательства в сфере регулирования заключения, исполнения и прекращения договора розничной купли-продажи, ответственности за его нарушение с целью усиления защиты прав потребителей и практической имплементации норм права Европейского Союза в гражданское право Украины.

Ключевые слова: договор купли-продажи, договор розничной купли-продажи, классификация видов договора розничной купли-продажи, заключение договора розничной купли-продажи, исполнение договора розничной купли-продажи, прекращение договора розничной купли-продажи, последствия нарушения договора розничной купли-продажи, компенсация морального ущерба.

SUMMARY

Polunina O.O. Retail sale and purchase agreement under the civil legislation of Ukraine. – Manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.03 – Civil Law and Civil Procedure; Family Law; Private International Law. – National University “Odessa Law Academy”, Odessa, 2016.

The thesis is devoted to the research of genesis of legal nature of retail sale and purchase agreement, revealing the topical problems of its legal regulation in the civil legislation in Ukraine.

The history of development and legal regulation of retail sale and purchase agreement in the countries of Romano-germanic legal family and in Ukraine were elucidated. The definition of retail sale and purchase agreement was provided and its characteristic features were distinguished. Classification of types of retail sale and purchase agreement according to various criteria was carried out. Peculiarities of conclusion, performance and termination of retail sale and purchase agreement and consequences of its violation were researched.

On the basis of analysis of normative material and scientific works specific proposals on improvement of domestic civil legislation in the field of regulation of conclusion, performance and termination of retail sale and purchase agreement, the liability for its violation in order to enhance the consumer protection and practical implementation of the norms of European Union law into Civil Law of Ukrain, were elaborated.

Key words: purchase and sales contract, retail sale and purchase agreement, classification of types of retail sale and purchase agreement, conclusion of retail sale and purchase agreement, performance of retail sale and purchase agreement, termination of retail sale and purchase agreement, the consequences of breach of retail sale and purchase agreement, moral damage compensation.

Підписано до друку 18.10.2016 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1610-4а.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25
Тел. (048) 7777-591.